PM

JUVENT **PLEEGZORG** MAGAZINE

Nr. 31 • maart • 2019

thema: Echtscheiding

De wereld van **Jeaden**

En nog veel **meer…**

JUVENT

ZEEUWSE **JEUGDZORGSPECIALIST**

Inhoud

Ongeveer een derde van het aantal huwelijken eindigt in een echtscheiding. Dit lijkt zomaar een feitje van het Centraal Bureau voor de Statistiek, maar dan wel één met een enorme impact. Hoewel we geen gegevens hebben over het aantal echtscheidingen binnen pleegzorg, is het voorstelbaar dat ook pleegouders scheiden. Een scheiding geeft verdriet en verwarring voor de ouders, maar ook voor hun kinderen. Voor pleegkinderen kan een scheiding van pleegouders extra onrust oproepen: wat betekent dit voor mijn veilige plekje? Daar moeten alle betrokkenen natuurlijk goed naar kijken. Maar een scheiding van pleegouders betekent niet automatisch dat ook de pleegzorg stopt. Het is wel belangrijk om zorgvuldig te kijken of de veranderde situatie nog passend is voor de pleegkinderen. Met een herscreening waarbij ook een gedragsdeskundige wordt betrokken, kijken we of de voorgestelde constructie ook wenselijk is voor de pleegkinderen. Soms ontstaat zo een co-pleegouderschap waar beide pleegouders de zorg voor het pleegkind delen. Soms wordt de pleegzorg voortgezet door één van de pleegouders. En soms is het beter als het pleegkind naar een ander gezin gaat. Want, de behoefte van het pleegkind zal altijd leidend zijn in dit besluit.

Redactie PM

P 6.8
Sfeerinterview

Kimberley van den Luijtgaarden
“De speciale band blijft en daar ben ik zuinig op.”

P 14.19
Achtergrond

“Het leven is geen winkel waarin je voor de komende 25 jaar een ‘happy family’ kunt kopen.”

P 10.11
De wereld van...

Kijk deze keer mee in de wereld van Jaeden

P 4.5 en 9
Vanuit Juvent

- Samen Sterk met Corinne, moeder en pleegmoeder
- Programma Samen Sterk
- nieuwe financiele pleegzorgwijzer 2019

P 12.13
Het dilemma van...

een gescheiden pleegouder

Juvent

info@juvent.nl
Crisisnummer (buiten kantoortijden):
06-22 93 88 89
Cliëntservice via 0900-5469617
www.juvent.nl

Regiokantoor Zeeuws-Vlaanderen
Jacob Catsstraat 7, Terneuzen (tel: 0115-643030)

Regiokantoor Walcheren
Prins Bernhardstraat 4, Middelburg (tel: 0118-632900)

Regiokantoor Oosterschelderegio
Beukenstraat 62, Goes (tel: 0113-237066)

Aan alle gescheiden ouders: leer kijken door de ogen van je kind.

Auteurs: Petra Vollinga en Marsha Pinedo

In dit boek komen de kinderen van (bijna) gescheiden ouders aan het woord. In persoonlijke verhalen die iedere ouder zullen raken, vertellen zij wat zij meemaken, voelen en denken. Op een indringende manier openen deze kinderen je de ogen, aangevuld met tips en adviezen van deskundigen en oefeningen waar je meteen iets mee kunt. *ISBN 978-94-0051-025-8*

En de kinderen scheiden mee

Auteur: Gary Neuman
(bewerkt door Lianne van Lith)

De meeste kinderen van gescheiden ouders voelen zich verdrietig, verward, boos, schuldig en in tweestrijd met zichzelf. Als ze deze gevoelens niet kunnen uiten en op een gezonde manier kunnen verwerken, dan is de kans groot dat het beeld dat het kind van zichzelf en van anderen heeft wordt aangetast. Hoe een kind de scheiding ervaart, zal aanzienlijke invloed hebben op zijn vermogen om later zelf liefdesrelaties aan te gaan, deze in stand te houden en een goede ouder te worden.
Hoewel echtscheiding een probleem van het hele gezin is, gaat dit boek in de eerste plaats over de kinderen; over de impact die de scheiding op hen heeft vanaf de geboorte tot de eerste jaren van volwassenheid en hoe je daar als ouder het beste mee omgaat. *ISBN: 978-90-8850-716-8*

WIN!

DE REDACTIE MAG VAN DEZE BOEKEN ÉÉN GRATIS EXEMPLAAR WEGGEVEN AAN EEN PLEEGOUDER. WIL JIJ DIT BOEK ONTVANGEN? STUUR EEN MAILTJE MET EEN KORTE MOTIVATIE NAAR PM@JUVENT.NL.

Colofon

PM verschijnt 3 keer per jaar en wordt gratis toegezonden aan (aspirant) pleeggezinnen, begeleiders en andere betrokkenen bij pleegzorg van Juvent, Zeeuwse jeugdzorgspecialist.

Redactie: Annemieke Martens, Brigitte Cleutjens, Benthe Sommen, Gerdien Rietveld, Liesanne de Nooijer, Adrienne de Munck en Johanna Schoevers

Concept en uitvoering: www.studioRAVEN.nl

Fotografie: Liesanne de Nooijer

E-mail: pm@juvent.nl

Heb je tips of vragen naar aanleiding van PM? Of zijn er onderwerpen die je graag aan bod ziet komen? Laat het ons weten door een mail te sturen naar pm@juvent.nl.

Samen Sterk met Corinne (40)

moeder en pleegmoeder

Welke bijeenkomsten van Samen Sterk heb je bezocht?
"Trauma, Hechting, Oudertoolkit, Omgaan met moeilijk gedrag en een filmavond."

Wat waren je verwachtingen?
"Ik wilde meer informatie krijgen en verdiepende vragen stellen over het onderwerp. Met mijn pleegzorgbegeleidster is er vaak al zoveel te bespreken. De bijeenkomsten die ik heb bezocht, geven mij ook antwoorden en andere inzichten."

Wat heeft Samen Sterk jou opgeleverd?
"Elke themabijeenkomst heeft mij kennis bijgebracht die ik meteen kon toepassen in de benadering van mijn pleegkinderen. Met de handvatten en tips ben ik meteen aan de slag gegaan. Ook leer je anders te kijken naar je pleegkind en krijg je andere inzichten in het gedrag. In de training 'Omgaan met moeilijk gedrag' bijvoorbeeld, heb ik geleerd om anders om te gaan met situaties waarbij ons pleegkind flipt zonder dat we precies weten wat er aan de hand is. We vragen op dat moment zelf niet meer wat er is. Dat kan later. We geven op een rustige toon een time-out. Op zijn eigen kamer is de rust dan weer snel gevonden. We merken dat we ons pleegkind daarmee een plezier doen. Dit is iets wat ik bij mijn eigen kinderen niet zo hoefde te doen. Wat ik ook als prettig heb ervaren, is de herkenning en erkenning in verhalen van andere pleegouders. De gevoelens die daarbij naar boven komen, krijgen de ruimte en worden besproken als je dat wilt. Door de praktijk te bespreken, lukt het om dieper op thema's in te gaan. En mochten er nog andere vragen zijn, dan kan je deze stellen in een beperkt gezelschap met gelijkgestemden.

Heb je nog tips voor Samen Sterk?
"Zorg dat pleegzorgbegeleiders goed op de hoogte zijn van de bijeenkomsten. Ook qua inhoud. Zo kunnen zij pleegouders stimuleren om naar de bijeenkomsten te komen en achteraf de materie in praktijk brengen of nog eens aanhalen."

Wat zou je tegen andere pleegouders willen zeggen?
"Ik zou het iedere pleegouder aanraden om deel te nemen aan de bijeenkomsten van Samen Sterk. Het is fijn om stil te staan bij een bepaald onderwerp, maar ook om contact te hebben met andere pleegouders. Je ervaart dat je niet alleen bent in het zorgen voor een pleegkind en in de vragen en gevoelens die de pleegzorgsituatie kunnen oproepen."

Programma **Samen Sterk**

11 april 2019 Terneuzen
13 mei 2019 Middelburg
14 mei 2019 Goes
16 mei 2019 Terneuzen

Intervisie pleegouders

Tijdens de intervisie ga je op een gestructureerde manier in gesprek. Met andere pleegouders en een gespreksleider bespreek je een situatie die je zelf inbrengt. Waarbij een mening altijd een advies blijft en je zelf baas blijft van je eigen gedachten. Iedereen komt aan bod. Wat in intervisie wordt besproken, blijft tussen de vier muren van de intervisiegroep. Naast samen praten, is er ruimte om verhalen te delen.

2 april 2019 Goes

Themabijeenkomst 'Methode Sherborne'

Sherborne is een methode om de relatie tussen ouder/opvoeder en kind te verstevigen en te ondersteunen. Sherborne kan het zelfvertrouwen van kinderen vergroten en de hechting tussen kinderen en ouders/opvoeders versterken. Naast algemene informatie ervaar je ook zelf hoe de methode werkt in een korte workshop.

9 april 2019 Goes
23 mei 2019 Terneuzen

Themabijeenkomst 'LVB Pubers'

In de puberteit maken jongens en meisjes lichamelijke veranderingen door die hun gevoelens, gedrag en relaties beïnvloeden. Naast het hebben van nieuwe en verwarrende gevoelens raken zij gevoelig voor de mening van anderen (leeftijdgenoten), vinden ze het belangrijk ergens bij te horen en willen zij een eigen identiteit ontwikkelen. Voor pleegouders vaak een bijkomende en moeilijke ontwikkelingstaak, zeker in combinatie met een licht verstandelijke beperking van een puber. Samen met Elske Idema praat je over het verleggen van je aandacht van problemen naar mogelijkheden. Daarbij leer je steeds dezelfde vraag te stellen, namelijk: wat is er nodig om een gezonde ontwikkeling te bevorderen?

10 april 2019 Terneuzen

Themabijeenkomst 'Mijn Backpack'

Mijn Backpack is een methode voor pleegkinderen om veilig en gecontroleerd hun eigen verhaal te mogen vertellen over wat er is gebeurd vanaf het moment dat ze thuis weggaan tot de aankomst in het pleeggezin. Dit doen ze aan de hand van het verhaal van 'EEND'. Eend stopt thuis zijn belangrijkste spullen in zijn rode rugzak en gaat van zijn eigen eenden-familie op weg naar een vreemde honden-familie. Eend kan de hoofdpersoon blijven in het verhaal. Vaak gaat het verhaal als vanzelf over op de gebeurtenissen en herinneringen van het kind zelf.

10 april 2019 Terneuzen

Themabijeenkomst 'Omgaan met moeilijk gedrag'

Hoe kun je als pleegouder reageren op moeilijk gedrag van een pleegkind? Uitgangspunten zijn daarbij inzicht in waar gedrag vandaan komt. Hoe bied je duidelijkheid op een rustige neutrale manier. Ook is er gelegenheid voor het uitwisselen van ervaringen met andere pleegouders.

Aanmelden voor themabijeenkomsten via
pleegzorg@juvent.nl

Het kan zijn dat er bijeenkomsten worden toegevoegd aan deze weergegeven planning. Dat is afhankelijk van de behoefte van pleegouders. Houd daarom onze website en nieuwsbrieven goed in de gaten! Mocht je interesse hebben in een bijeenkomst van Samen Sterk, maar lukt het niet om aan te sluiten bij een bijeenkomst?
*Geef dat door aan **samensterk@juvent.nl.** Ze kijken graag mee naar de mogelijkheden.*

“De speciale band blijft en **daar ben ik zuinig op.**””

Kimberley van den Luijtgaarden

24 jaar
verpleegkundige in zorgcentrum De Blide in Terneuzen
“Hobby’s heb ik eigenlijk niet, want daar heb ik geen tijd voor.”

Als je het huis van pleegmoeder Kimberley binnenstapt, word je begroet door drie enthousiaste viervoeters en vanuit een hoek in de kamer laat een papegaai zich horen. Genietend van een flinke kop thee settelt Kimberley zich aan de eettafel en vertelt in een notendop haar indrukwekkende belevenissen uit de afgelopen periode. Aan een kastdeurknopje achter haar prijkt het bordje ‘And so the adventure begins’.

“Het is best bijzonder want mijn pleegdochter Sarina ken ik al vanaf haar geboorte, omdat in 2009 mijn relatie met haar halfbroer startte. Eigenlijk zijn we een soort van samen opgegroeid. Ik paste vaak op haar en haar tweelingbroer. Regelmatig schakelden haar ouders, Mario en Lucie, mijn hulp in. De tweeling zei dan onderdanig: ‘Als Kimmie komt, moeten we braaf zijn!’ Dit deden ze ook echt. Op een gegeven moment werd ik uitgenodigd bij netwerkgesprekken. De eerste insteek was om Mario en Lucie met vaste oppasdagen te ontlasten in de zorg voor de tweeling. Na het netwerk-gesprek belde de hulpverleenster mij op om te overleggen of Sarina misschien bij mij zou kunnen komen wonen, omdat ze dacht dat dit meer rust zou geven. In goede harmonie is iedereen akkoord gegaan met dit voorstel. Sarina reageerde eerst heel emotioneel. Het lastige was dat haar broertje wel thuis kon blijven wonen, maar de combinatie was te druk voor Mario en Lucie. Na uitleg is ze rustiger geworden, want ze wist waar ze aan toe was. Sarina heeft het schooljaar afgemaakt bij haar ouders en verhuisde in de zomer-vakantie van 2018 naar het huis van mij en haar halfbroer.”

Ik wil voor Sarina vechten!

“Na een relatie van tien jaar trouwden we in augustus 2018, een maand nadat we waren gestart als pleegouders. Enkele maanden later kondigde hij het einde van onze relatie aan. De grond zakte onder mijn voeten vandaan. Ik was kapot! Mijn ouders en zusjes hebben in deze periode heel goed geholpen. Daar ben ik nog steeds heel blij mee. We hebben Sarina zoveel mogelijk ontzien, maar de angst was geboren. Waar gaat Sarina nu naartoe? Mario en Lucie stonden figuurlijk ook met de handen in het haar. Gaat Kimberley zich voor ons afsluiten of kan Sarina toch nog blijven? Voor mij was het al snel duidelijk: ik wil voor Sarina vechten! We zijn open en eerlijk geweest over de situatie, maar ik wilde voor haar blijven zorgen. Dan maar alleen. De herscreening gaf veel stress, ook voor Mario en Lucie. We konden op deze manier wel een vervolg aan het pleegouderschap geven, maar was het ook geoorloofd? Gelukkig is dit allemaal goed gekomen.”

Sfeerinterview

Genieten van de kleine dingen

"Mijn ex-partner blijft de zoon van Mario en Lucie en ook de halfbroer van Sarina dus frustraties over hem wil ik op een andere plek kwijt. Ik ben geen familie meer van Mario, Lucie en Sarina, maar de speciale band blijft en daar ben ik zuinig op. Het mooie is dat er nog steeds wederzijds respect en liefde is. Kort na de scheiding ontmoette ik Dirk. Hij kwam als vriend van mijn ouders bij hen over de vloer. Hij is zeer steunend geweest voor mij. Samen met Sarina heeft hij me uit een diep dal getrokken. Hij is nu mijn nieuwe liefde. Mensen vragen: 'Waarom zo snel?' Maar soms weet je gewoon dat het zo moet zijn. Er is nu heel veel rust. Ik kan genieten van de kleine dingen in het leven. Het voelt alsof het zo had moeten zijn."

Tekst: Gerdien Rietveld | www.txtveld.nl
Fotografie: Liesanne de Nooijer

Screening borgt dat een kind op de goede plek zit

Een veilige plek bieden waar een kind goed kan opgroeien en zich optimaal kan ontwikkelen, dat is ongetwijfeld het doel van elk pleeggezin. Om er zeker van te zijn dat een gezin een passende omgeving is, screent Juvent elk pleeggezin. Bij bestandspleeggezinnen als onderdeel van het voorbereidingstraject. Bij netwerkpleeggezinnen gebruikt Juvent de eerste 13 weken na aanmelding om te kijken of het gezin een passende en veilige plek is voor het pleegkind of wat er extra nodig is om dit te realiseren. Denk aan extra ondersteuning van pleegouders om met specifieke problemen van het pleegkind om te kunnen gaan.

Wanneer de situatie in een pleeggezin verandert, kan dat reden zijn voor Juvent om een pleeggezin opnieuw te screenen. Het gaat dan om veranderingen die de stabiliteit of de draagkracht van het gezin beïnvloeden. Denk daarbij aan een scheiding van pleegouders, een ernstige ziekte of overlijden van een gezinslid.

Een herscreening kan ook nodig zijn als een pleeggezin lange tijd geen plaatsing heeft gehad of vanuit een andere pleegzorgorganisatie naar Juvent komt. Maar ook wanneer tijdens de begeleiding twijfels ontstaan over de draagkracht of veiligheid van het gezin kan tot een herscreening worden besloten. Als er echt sprake is van een acute bedreiging van de veiligheid van een kind, treedt het Protocol Kindermishandeling en Huiselijk Geweld in werking.

Zorgvuldigheid is het uitgangspunt voor elke (her) screening. De pleegzorgbegeleider of medewerker Werving, Voorbereiding & Matching die het besluit tot (her)screening neemt, doet dit altijd in overleg met collega's en een gedragsdeskundige. Ook zal Juvent het pleeggezin vanaf het begin goed informeren over en begeleiden in het traject. Waar mogelijk wordt de pleegzorgplaatsing voortgezet, maar de uitkomst van een screening kan ook reden zijn om de plaatsing te beëindigen.

Vanuit **Juvent**

Financiële Wegwijzer Pleegzorg 2019 **Online.**

In de Financiële Wegwijzer Pleegzorg zijn, naast een vernieuwde indeling, een aantal wijzigingen doorgevoerd. Zo zijn de bedragen voor 2019 van de pleegvergoeding opnieuw geïndexeerd en wordt de toeslag voor de opvoeding en verzorging van pleegkinderen met geestelijke of lichamelijke beperking voortaan voor een periode van 2 jaar toegekend. Ook is het onderwerp pleegouderverlof in de wegwijzer opgenomen.

Fondsen
Zijn er kosten die niet vanuit de pleegvergoeding, bijzondere kostenregeling of reguliere verzekeringen worden vergoed? Overleg dan met je pleegzorgbegeleider of het mogelijk is om een fondsaanvraag te doen. Een overzicht van beschikbare fondsen staat eveneens op de website van Juvent bij 'Voor pleegouders'.

Dien altijd tijdig je aanvraag voor vergoedingen of fondsen in. Achteraf declareren wordt meestal niet geaccepteerd.

Alle documenten vind je op www.juvent.nl bij 'Voor pleegouders'

Juvent investeert in **meer diagnostiek** en resultaatmetingen

Om onze specialistische behandeling van jeugd nog beter vorm te geven, gaat Juvent vanaf maart 2019 nog systematischer vragenlijsten afnemen. Voorafgaand aan de behandeling om de problematiek bij kinderen beter in kaart te brengen. Na afloop van de behandeling om het effect van de behandeling te meten. Zo kunnen we sneller en gerichter de juiste behandeling inzetten en weten we beter welke behandeling werkt en op welke punten we onze zorg kunnen verbeteren.

Vanaf maart vult elke nieuwe cliënt kort na de aanmelding 2 vragenlijsten in: de Child Behavior Checklist (CBCL) en de Opvoedbelasting Vragenlijst (OBVL). Hiermee wordt informatie verzameld over het kind en de problematiek. Op die manier is bij aanvang van de zorg de noodzakelijke informatie beschikbaar en kan een betere match worden gemaakt tussen hulpvraag en behandeling. Ook voor de matching tussen pleegkind en pleeggezin kan dit behulpzaam zijn. Aan het eind van het hulptraject vullen cliënten dezelfde lijsten weer in zodat het effect van de behandeling kan worden gemeten. Deze resultaten worden gebruikt bij de eindevaluatie en een overdracht naar eventuele vervolghulp.

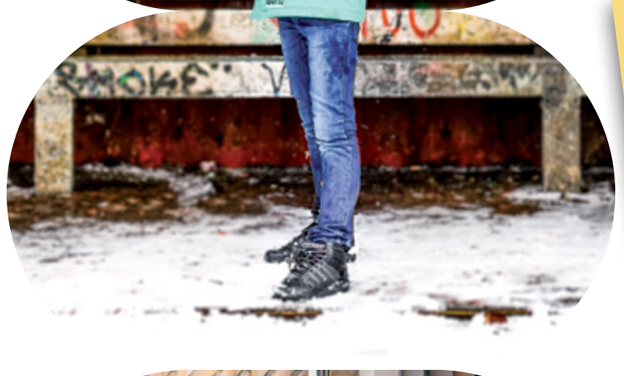

De wereld van

Jaeden

Hoi allemaal. Ik ben Jaeden. Ik ben 10 jaar en ik woon in Middelburg. In de weekenden ben ik meestal bij Ruth en Albert. Zij zijn mijn weekendpleegouders.

Bij Ruth en Albert heb ik een eigen kamer. Als ik naar hen toe ga neem ik altijd Pip mee. Pip is mijn knuffelhondje. Als ik bij Ruth en Albert ben, vind ik het leuk om poezen te aaien en te fietsen. Vaak fiets ik dan lekker door de wijk en soms knutsel ik wel eens aan mijn fiets, samen met Albert. Ook ga ik regelmatig met hen naar de film of naar het zwembad. Dat vind ik erg leuk. Soms ga ik wel eens naar de Action en koop daar dan een cadeautje voor mijn zusje of vuurwerk voor mezelf. Mijn zusje is nu drie en wordt bijna 4. In april krijg ik weer een zusje. Soms ben ik niet alleen bij Ruth en Albert, want dan komt er nog een ander kindje in de weekenden. Ruth maakt dan kibbeling en op vrijdag krijg ik altijd een donut. Dat vind ik heel lekker. En wat ik ook nog leuk vind is om op de trampoline te springen en vuurwerk af te steken of om met mijn zusje te spelen.

In de wereld van een pleegkind verandert er veel. In deze rubriek laten pleegkinderen ons hun wereld zien met foto's en een kort verhaaltje.

Wil jij ook eens in de PM komen? Stuur dan een e-mailtje naar pm@juvent.nl.

“Ik ben **iemand die leeft bij de dag**. Iets gebeurt niet voor niks.”

Marloes (56 jaar) besloot in 2014 dat haar echtscheiding geen reden was om te stoppen met pleegzorg. Het alleenstaande ouderschap hield haar niet tegen om haar schare pleegkinderen uit te breiden. Marloes vertelt met een grote glimlach dat het niet altijd makkelijk is, maar als ze twintig jaar jonger was geweest, zou ze zonder schroom twintig bruisende jaren aan haar pleegzorgtaken toe willen voegen. Haar optimistische kijk op het leven is noodzakelijk geweest om te staan op de plek waar ze nu staat.

“Ik denk dat mijn ex-partner en ik zo’n twintig jaar geleden zijn gestart met pleegzorg omdat we allebei een moeilijke jeugd hebben gehad. We wisten allebei hoe belangrijk het is om in een liefdevol gezin op te groeien. Samen kregen we drie kinderen, maar ik wilde er altijd wel zes. We zijn naïef gestart met pleegzorg, maar misschien is het gelukkig dat je niet weet waar je aan begint. Onze eerste pleegdochter kwam als baby’tje van tien dagen, Sophie. We zijn er als vanzelf ingerold en vroegen na een tijdje: zullen we er dan nog maar eentje doen? Het is een beetje verslavend. Alles bij elkaar hebben hier 21 pleegkinderen voor een korte of langere periode gewoond.”

Komt dit er nu ook nog bij?

“Op een gegeven moment werd mijn man ziek waardoor zijn karakter veranderde. Uiteindelijk heeft verwijdering tussen ons ervoor gezorgd dat we half 2014 uit elkaar zijn gegaan. Ik ben heel verdrietig geweest, maar ik ben er niet meer boos om. Scheiden doe je niet zomaar. Daar kan ik geen tip voor geven want dat is een enorm gevoelige kwestie. Ik zou altijd adviseren om als tweetal kinderen groot te brengen. Het is beter voor de kinderen, maar ook voor jezelf want verkijk je niet op de verantwoordelijkheid en de 24-uurszorg die het vraagt. Je takenpakket wordt heel groot. Allerlei klusjes: fietsbanden, de dakgoot of een kapotte vaatwasser. Bij mijn eerste fietsband heb ik zitten huilen. Komt dit er nu ook nog bij? In het begin had ik natuurlijk helemaal geen geld, maar dat is nu gelukkig op orde hoor. Ik ga nu gewoon naar de fietsenmaker. Mijn werk als verpleegkundige in de wijk geeft energie en heeft me altijd geholpen om even uit de situatie te stappen.”

Het begin van de rollercoaster

“Op het moment van de scheiding woonde Sophie nog steeds bij ons. Ze was toen 15 jaar en had al sinds haar geboorte last van gedragsproblemen. Ook voor haar kwam de scheiding heel onverwachts. Ze had al een hechtingsstoornis, maar onze scheiding was een flinke druppel in de emmer waardoor zij volledig ontspoorde. Met allerlei tussenstapjes is ze uiteindelijk in de gesloten jeugdzorg terecht gekomen. Zonder onze scheiding had dit ook kunnen gebeuren, maar ik vermoed dat we het hebben versneld. Achteraf was dit nog maar het begin van de rollercoaster.”

In het licht van de liefde leven

“Naast Sophie hadden we ook intensief contact met twee broertjes: Tom (8 jaar) en Tijs (7 jaar). In maart 2011 waren ze als crisisplaatsing bij ons gebracht. Na ongeveer een jaar was er een perspectief biedend gezin en verhuisden ze. Het complexe was dat deze pleegouders na een tijdje gingen scheiden en dit voor Tom en Tijs een verhuizing naar een woongroep betekende. Ik was betrokken gebleven als oppas op momenten dat de pleegmoeder moest werken en ook in de weekenden waren ze regelmatig bij ons thuis te vinden. Ondanks hun verhuizing naar de woongroep bleven we hen in het weekend en in de vakanties verwelkomen. Ik heb toen zelf gevraagd of de jongens weer hier konden komen wonen. Het allerbeste is een vader- en een moederfiguur, maar er was geen ander pleeggezin om de twee broertjes samen op te nemen. Als ik zoveel eisen had en niet wilde dat ze uit elkaar zouden gaan, dan moest ik het zelf maar doen. Tom is laagbegaafd, had flinke trauma’s doorworsteld en een enorme hechtingsstoornis ontwikkeld. Toen hij hier in huis kwam, was ik al benieuwd hoe lang hij het zou volhouden. Tot een jaar geleden is het gelukt. Een zwaar beschadigde jongen die toch mooi drie à vier jaar hier heeft kunnen wonen. Nu is hij opgenomen in de gesloten jeugdzorg. Vanuit de hulpverlening zeiden ze: ‘Deze jongen is heel zijn leven duisternis gewend dus vanuit dat zwarte lukt het hem niet om in het licht van de liefde te leven.’ Hij heeft nooit een identiteit kunnen ontwikkelen. Elk willekeurig persoon naast hem bepaalde zijn identiteit. Als ze jong zijn, heb je daar nog redelijk invloed op, maar op een gegeven moment stopt dat. Tijs woont hier nog steeds.”

Ik heb er geen spijt van

“Ook Samuël (16 jaar) woont hier. Vier jaar geleden, toen Tom en Tijs hier krap een half jaar woonden, kondigde hij zich aan. Samuël had aangegeven dat hij het ouderlijk huis uit wilde. Dit vond Jeugdzorg goed en zijn moeder moest maar eens gaan kijken in haar netwerk. De moeder van Samuël belde aan en vroeg of haar zoon hier kon wonen. De ouders van Samuël hadden opvoedproblemen en zelf de nodige problematiek. Ze kenden ons omdat we ooit een broertje van Samuël in huis hadden gehad en ze toen als familie bij ons op bezoek kwamen. Ik besloot om Samuël in huis te nemen want als ouders het zo rechtstreeks aan mij vragen, dan staan ze er positief tegenover en belooft het vast een goede samenwerking te worden. De jongens werden een vrolijk trio, maar je staat er altijd alleen voor! Bij moeilijk onbeschoft gedrag hoor je niet ondersteunend: ‘Zo spreek je haar niet aan!’ Ik moest het zelf zeggen en werd niet bevestigd. Ik heb er geen spijt van, maar ik zou niemand aanraden om er alleen aan te beginnen.” Lachend: “Het is me gelukt omdat ik al zoveel ervaring had en mijn verwachting realistisch was. Ik ben iemand die leeft bij de dag. Iets gebeurt niet voor niks. Ik ben niet christelijk, maar het heeft misschien zo moeten zijn om die jongens weer terug in huis te halen. Van iets naars is toch weer iets heel moois gekomen!”

Vanwege de privacy zijn de namen gefingeerd.

Tekst: Gerdien Rietveld | www.txtveld.nl

“Het leven is geen winkel waarin je voor de komende 25 jaar een ‘happy family’ kunt kopen.”

In Nederland krijgen per jaar bijna zestigduizend minderjarigen en nog eens ruim tienduizend thuiswonende jongvolwassenen van achttien jaar en ouder te maken met de scheiding van hun ouders. Er is wereldwijd veel onderzoek verricht naar de gevolgen van een ouderlijke scheiding voor jeugdigen. Gemiddeld ervaren deze jeugdigen ongeveer tweemaal zoveel problemen vergeleken met jeugdigen uit intacte gezinnen, blijkt uit nationaal en internationaal onderzoek. Waar zit de uitdaging voor de mensen die rondom deze jeugdigen staan?

In de praktijk komen Daan Dumon Tak en Ada Simons het onderwerp echtscheiding regelmatig tegen. Daan werkt vier dagen als orthopedagoge en GZ-psychologe bij Juvent en werkt één dag per week in een eigen psychologiepraktijk, van waaruit zij haar expertise aanbiedt bij Het Zeeuwse Scheidingshuis (red. zie kader). Ada ziet vanuit haar functie als coach van het team Ouderschapsbemiddeling bij Juvent verschillende casuïstiek voorbijkomen over echtscheiding. Ada: “Ouders besluiten om te gaan scheiden als de situatie niet gaat zoals ze in eerste instantie voor ogen hadden. Vaak gaat er al een slepend proces aan vooraf. Het positieve van een scheiding is dat er wordt geprobeerd om iets negatiefs te doorbreken, maar kinderen en geld blijven ook na de scheiding binden. Het wordt soms zelfs moeilijker omdat partners door de scheiding geen controle meer hebben omdat bijvoorbeeld hun thuissituatie letterlijk op afstand van elkaar is gaan liggen. Met goede ondersteuning kan het prima lukken om goed uit elkaar te gaan. Toch zeggen cijfers dat 50% achteraf spijt heeft van hun scheiding. Dit komt omdat de situatie niet altijd verbetert. Ik denk dat scheidingen voorkomen kunnen worden door betere communicatie. Je zou zelfs kunnen zeggen dat therapie verplicht zou moeten zijn zodra er plannen zijn om te gaan scheiden. Of de therapie zorgt voor betere communicatie waardoor een scheiding wordt voorkomen. Of de therapie voorkomt een vechtscheiding omdat de scheidende ouders elkaar beter zijn gaan begrijpen.”

Desiree Soon

Methodiek
‘Complexe scheidingen’

Wanneer hulpverleners signaleren dat ouders er op eigen kracht écht niet samen uitkomen en de belangen van het kind in het gedrang zijn, kan de Methodiek ‘Complexe scheidingen’ uitkomst bieden. Door de rechter kan een Onder Toezicht Stelling worden uitgesproken zodat een gezinsvoogd het gezin kan gaan ondersteunen. Maar hoe doet de gezinsvoogd dat op een effectieve manier? Hoe werk je samen met ouders die niet meer met elkaar willen samenwerken? Hoe houd je het kind centraal als ouders alle aandacht vragen? De methodiek ‘Complexe scheidingen’ is een mijlpaal in de verbetering van de positie van kinderen in een vechtscheiding.

Kijk voor meer informatie op:
www.jeugdzorgnederland.nl/actueel/nieuw-methodiek-en-theoretisch-fundament-complexe-scheidingen/

Daan: “Bij een scheiding krijg je op alle vlakken te maken met verlies: verandering van huis, vrienden die partij gaan kiezen, misschien zelfs een andere woonplaats, gedeelde (pleegzorg)idealen die in duigen vallen, contact met buren wat anders wordt, etc. Mensen realiseren zich niet dat er op zoveel vlakken veranderingen plaats vinden. Zet in op het verwerken van dit verlies! Focus daarbij heel goed op de rolverdeling. Ouders die uit elkaar gaan veranderen van partners naar ex-partners. Maar het ouderschap was er voor de scheiding en zal na de scheiding ook blijven. Probeer dit los te zien van elkaar. Een moeder kan bijvoorbeeld aangeven dat haar ex-partner zich niet aan de tijdsafspraak houdt met de woorden: ‘Hij is weer te laat! Zie je, dat deed hij ook al in onze relatie. Ik heb er nooit op kunnen bouwen.’ Het lijkt alsof de moeder streeft naar goed ouderschap, maar dat is niet zo. Het struikelblok timemanagement hoort bij het stukje ex-partnerschap en mag je nooit tussen het kind en je ex-partner in zetten zodat het een probleem van het ouderschap wordt. Een hulpverlener moet bedacht zijn op deze ontrafeling en adviseren om eerst het eigen stukje te verwerken wat bij ex-partnerschap hoort. Nog zo’n schrijnend voorbeeld is: ‘We kunnen niet in dit huis wonen omdat papa niet meer alimentatie wilt betalen.’ Leer ouders om de zaken die horen bij ex-partnerschap onderling te regelen i.p.v. over de rug van de kinderen zodat het kind en het ouderschap onder druk komen te staan.” Ada: “Ik zeg weleens tegen ouders: Je kan een kind niet blijer maken met een positieve opmerking naar elkaar. Denk aan: ‘Veel plezier bij papa!’ Of bij het zien van je ex-partner: ‘Hoe is het?’ De spanning tussen de gescheiden ouders wordt haarfijn opgemerkt door de kinderen. Hiermee leg je een grote emotionele druk bij het kind die zich af kan vragen: ‘Moet ik ze afleiden?’ Of ‘Zal ik gaan gillen?’ Kinderen kunnen door de emotionele spanning dingen zeggen waarvan ze denken dat de ander die wil horen. Terwijl het juist belangrijk is dat ze de dingen zeggen die ze eigenlijk bedoelen. Gedragsproblemen zijn niet vreemd, maar laten de emotionele spanning zien. Heb je als ouders een positieve houding naar elkaar, dan help je het kind om zijn emoties te reguleren. Pleegouders zitten in een onafhankelijke positie en kunnen dit ook heel goed doen. Van een kind wordt vaak een volwassen denkwijze verwacht, maar als volwassenen is het goed om de wereld aan hen uit te leggen.”

Loyaliteit is het kernbegrip

Daan: “Loyaliteit is het kernbegrip. De problematiek die een kind laat zien in een scheidingssituatie valt te verklaren want zijnsloyaliteit is onbetwistbaar. Elk mens is voor de helft uit vader en voor de helft uit moeder ontstaan. Een breuk in deze verbinding door een scheiding is heftig voor een kind. Helemaal als de ene ouder zich negatief uit over de andere ouder. Een respectloze opstelling levert een basale ingrijpende onrust op. De noodzaak van een respectvolle houding geldt ook voor pleegouders richting de biologische ouders van hun pleegkind. Het kind is én van de vader én van de moeder. De boodschap moet zijn: ‘Daar kom jij vandaan en dat is goed.’ Er moet goedkeuring zijn over de zijnsloyaliteit. Daarnaast heb je de verworven loyaliteit die ontstaat door nieuw te leggen verbindingen. Een dynamische loyaliteit die je op kunt bouwen. Het pleegouderschap is hier een goed voorbeeld van. Het kind leert dat de pleegouders een vader- en moederfunctie hebben. De groei van verworven loyaliteit gaat gelijk op met de ontwikkeling van de hechting. In de opbouw van het hechtingsverloop bij een pleegkind zit altijd al een knik, maar gelukkig hecht het overgrote deel gelukkig, goed en gezond in het pleeggezin. Met ups en downs kan er heel veel herstellen. Als de pleegouders uit elkaar gaan, ervaart het kind een vergelijkbaar proces als bij een scheiding

Gedragsproblemen zijn niet vreemd

‘Een scheiding is geen losstaande gebeurtenis maar een proces dat meestal enkele jaren in beslag neemt. Dat proces begint ruim voor de feitelijke scheiding en duurt vaak nog lang daarna. Hoewel er veel situaties zijn waarbij stress in het gezin al vóór de scheidingsbeslissing aan de orde is, zijn de scheidingsbeslissing en het scheidingsbericht aan het kind cruciale momenten qua traumatische impact. Deze momenten versterken de stressbeleving bij het kind en zijn omgeving. Veel jeugdigen ervaren op korte en middellange termijn diverse (soms ernstige) problemen na een scheiding.

De belangrijkste zijn:
- emotionele problemen, zoals depressieve gevoelens, stress, loyaliteitsproblemen, een laag zelfbeeld en angstgevoelens;
- gedragsproblemen, zoals agressief gedrag, vormen van delinquentie, vandalisme en riskante gewoonten (roken, blowen, drinken);
- sociale problemen, spanningen in de ouder-kind-relatie (zoals parentificatie en ouderafwijzing), problemen met vrienden;
- verminderde schoolprestaties (lagere cijfers dan voorheen en terugval naar een lager schooltype).

De jeugdprofessional wordt vaak geconfronteerd met kinderen en jongeren met gescheiden of scheidende ouders (Zwikker et al., 2009). Aangemelde jeugdigen kunnen problemen vertonen op een of meer van de bovengenoemde gebieden. Vaak is er sprake van co-morbiditeit. Ook kan er sprake zijn van problematiek die al vóór de scheiding aanwezig was. Omdat scheiding en ouderschap na scheiding complex zijn en de problematiek per jeugdige kan verschillen, zal de hulpverlening ook gericht moeten zijn op grondige diagnostiek van de scheidingssituatie en op een systeemgerichte behandeling. (…) Ook kan de escalatie-ladder van Glasl (2001) worden gebruikt, om met de ouders duidelijk te krijgen in welke fase van het scheidingsproces zij zich bevinden.’

uit de richtlijn ‘Scheiding en problemen van jeugdigen’. Het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), de Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO) en de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW) zijn de opstellers van de richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming. De meest actuele versie van deze richtlijn is terug te vinden via **www.richtlijnenjeugdhulp.nl/.**

van biologische ouders. De dynamiek en noodzaak om respectvol met elkaar te gaan, blijft altijd gelden.”

Ouderschapsbemiddeling

Ada: “De eerste stap bij ouderschapsbemiddeling is analyseren. Samen met de ouders kijken in welke fase van scheiding ze zichzelf herkennen. Is er vooral boosheid of is er al berusting? Vaak zie je dat de ene ouder op de rem trapt en de andere ouder toekomstgericht denkt. We bieden psycho-educatie aan om inzicht te geven. Als bemiddelaar wil je dat ouders van elkaar weten in welke fase ze zitten. Cruciaal is de bereidheid van alle partijen om mee te werken. We zien vaak dat er zelden automatisch succes wordt geboekt wanneer ouderschapsbemiddeling door de rechter is opgelegd. Puur omdat er in eerste instantie medewerking ontbreekt. Helpend hierin is om de gesprekken steeds toe te leiden naar het kind of de kinderen. Dit kun je doen door er letterlijk een foto bij te pakken of bijvoorbeeld een tafelopstelling te maken. Het gevaar is dat ouders zich schuldig voelen of naar de ander wijzen om zichzelf de pijn te besparen over zijn of haar eigen aandeel. Als bemiddelaar is het soms op eieren lopen. Je bent geen partij of meerzijdig partijdig. Daarbij komt de kunst om geen hulpverlener te worden. Pleegouders hebben eigenlijk altijd een soortgelijke positie. Voor het pleegkind is het belangrijk dat er geen partij wordt gekozen, maar alle partijen rondom het kind te respecteren. Dit vraagt heel veel. Zeker omdat pleegouders het effect van ieders invloed dagelijks te zien krijgen in het contact met hun pleegkind.”

De sleutel ligt bij de ouders

Ada: “Mijn ontwikkelingswens voor de hulpverlening is dat er veel meer samenwerking komt met het complete netwerk. Jammer genoeg zijn er schrikbarend veel mensen zonder netwerk of een destructief systeem. Safer Caring gaat er vanuit dat je rondom het kind een team vormt. Het team voelt zich verantwoordelijk in de zorg voor het kind. Een pleegmoeder kan in zo’n team vragen: ‘Je kind is gek op je, maar heeft het zo lastig als hij terugkomt. Wat kunnen we daar aan doen?’ In de ideale situatie zijn én vader, én moeder en pleegouders aanwezig. Ik denk dat er gevallen zijn dat een breakdown in pleegzorg had kunnen voorkomen door een zorgteam op te eisen. Pleegouders moeten er nooit alleen voor komen te staan en moeten ondersteund worden om hun taak vol te kunnen blijven houden!” Daan:

“Het hele gedachtegoed in de hulpverlening heeft zijn focus op de problematiek van de kinderen. Maar kinderen functioneren altijd context gerelateerd. Alles wat je doet of voelt wordt beïnvloed door personen rondom je heen. Een scheiding van de ouders zal ontregelend of remmend werken in de ontwikkeling van een kind. Op korte termijn is het altijd verdrietig, maar het merendeel verloopt niet problematisch op lange termijn. Je hoort een volwassen kind weleens zeggen: ‘Het was een verdrietige tijd, maar het is goed zoals het is gegaan.’ De sleutel ligt absoluut bij de ouders. Het is hoopvol dat iedereen een scheiding met vallen en opstaan doorleeft. Werk als ouder daarom niet vanuit een schuld-gevoel wat het onnodig zwaar maakt. Natuurlijk is het weer een deuk voor het kind. Je doet hem of haar een verliessituatie aan, maar het leven is geen winkel waar je voor de komende 25 jaar een ‘happy family’ kunt kopen.”

Tekst: Gerdien Rietveld | www.txtveld.nl
Fotografie: Liesanne de Nooijer

Villa Pinedo

Villa Pinedo is een podium waar kinderen van gescheiden ouders hun ervaringen delen en volwassenen bewust maken van wat er in hun hoofd en hart omgaat. Villa Pinedo werkt zo samen met jongeren aan gedragsverandering van ouders, in het belang van het kind. Op www.VillaPinedo.nl kunnen jeugdigen hun hart luchten, advies vragen en tips geven aan andere kinderen en ouders

Het Zeeuwse Scheidingshuis

Indien je te maken hebt met een (mogelijke) echtscheiding komt daar vaak veel bij kijken. De volgende vragen kunnen aan bod komen: Is relatieherstel mogelijk? Met wie kan ik praten over emotionele zaken? Wat zijn mijn rechten en plichten? Hoe voorkomen we een vechtscheiding? Het Zeeuwse Scheidingshuis biedt graag de helpende hand bij dit soort vragen. Kijk voor meer informatie op onze website www.hetzeeuwsescheidingshuis.nl of bel 0115-750544.

Film: What Maisie knew.

Het scheidingsdrama uit de gelijknamige roman van Henry James uit 1897 is verplaatst naar hedendaags New York, waar de zesjarige Maisie een speelbal wordt in de strijd om het voogdijschap tussen haar moeder Susanna, een oude rockster, en haar vader Beale, een belangrijke kunsthandelaar. In een poging om de strijd om de voogdij te winnen trouwt Beale met Maisie’s oppas Margo, waarna op haar beurt Susanne trouwt met de lokale barman Lincoln. Op die manier worden Margo en Lincoln gedwongen deel uit te maken van deze onderlinge vete en krijgen ze sympathie voor Maisie’s positie, en uiteindelijk voor elkaar.

Film: Boyhood.

Deze film vertelt het verhaal van twee gescheiden mensen (Patricia Arquette en Ethan Hawke) die hun kind opvoeden. Centraal staat het leven van de 6-jarige Mason en de emotionele reis die hij aflegt vanaf zijn kindertijd tot aan volwassenheid.

"Mama komt volgende week op bezoek!"

GERDIEN RIETVELD-MALJAARS IS MOEDER VAN JACK (8) EN STIEFMOEDER VAN VIER ZOONS. MET HAAR MAN KEES RUNT ZE EEN GEZINSHUIS WAAR DE BRAZILIAANSE ZUSSEN NATHALIA (13) EN MIKAELA (11) WONEN EN DE ROTTERDAMSE JOS (7, GEFINGEERDE NAAM). GERDIEN GENIET VAN DIT DRUKKE HUISHOUDEN EN VERTELT OPENHARTIG OVER HAAR ERVARINGEN.

"Oké mama, tot volgende week!" Met een grote glimlach legt Jos de telefoon weer neer. "Mama komt volgende week op bezoek!" zegt hij stralend. Uitbundig rent hij naar de huiskamer en vertelt aan iedereen die het horen wilt: "Mama komt op bezoek! Weet je welke cadeaus ze allemaal voor me heeft gekocht?" Er volgt een opsomming die me voorzichtig af doet vragen: is dit niet te mooi om waar te zijn? Ik ontdek enkele benijdende blikken. Eén van de pubers bromt: "Lekker dan, je bent niet eens jarig man!" Ik begrijp Jos. Het is alweer acht weken geleden dat hij zijn moeder heeft gezien. Het wordt de eerste ontmoeting met moeder sinds hij hier woont. Maar ik begrijp ook de benijdende blikken en de opmerking van puber die een sterk rechtvaardigheidsgevoel heeft. In het leven van alledag wordt niet iedereen verrast met een belofte waarin zo'n rij aan cadeaus wordt genoemd.

Eindelijk is het zover! Vandaag gaat Jos zijn moeder weer ontmoeten. Jos is met enthousiaste zenuwen in zijn buik naar school gegaan. Ik vraag me af of het slim is geweest dat hij een week lang naar deze ontmoeting uit heeft kunnen zien. Hadden we het nieuws niet beter korter op de afspraak kunnen vertellen? Het heeft voor veel onrust gezorgd in zijn hoofd. Jos wil heel graag zijn moeder ontmoeten, maar in het verleden was moeder niet altijd trouw aan haar afspraken. Zou het haar vandaag wel lukken? Wordt Jos gespaard voor een anticlimax? De voogd zal moeder ophalen en het bezoek bij ons thuis begeleiden.

De juffrouw zucht. Ze vertelt met een rimpel boven haar hoofd dat Jos moeite had om sociaal aangepast aanwezig te zijn. "Ik heb hem in een zo prikkelarme omgeving beziggehouden want het lukte hem niet meer om buiten vrij te spelen zoals de andere kinderen. Hij is één brok spanning!" Ze kijkt naar Jos die naar ons toe komt rennen en zegt: "Veel plezier met mama vanmiddag!" Jos grijnst en trekt aan mijn arm. "We moeten echt gaan nu!"

Daar staan we dan. Op een rijtje voor het huis. Iedereen heeft genoten van het bezoek. De sfeer was goed. De pannenkoeken waren verrukkelijk. En, de belofte aan cadeaus is een heel eind vervuld. Jos' moeder is net bij de voogd in de auto gestapt. Ik kijk naar Jos en zie dat hij vecht tegen verdriet. De motor van de auto start en we beginnen te zwaaien. Jos slikt zichtbaar wat tranen door terwijl de auto de straat uitrijdt. Kees slaat een arm om de schouder van Jos en zegt dat hij ook weleens verdriet probeert weg te slikken. Als zijn zoons weer terug naar hun moeder gaan, voelt hij de lastige gevolgen van de echtscheiding. Het liefst zou hij niet elke keer afscheid van hen willen nemen. Jos luistert en zegt niets. Opeens neemt hij een aanloop, springt in Kees' armen, klemt zich vast en legt zijn hoofd op de schouder van Kees. Ik sla het tafereeltje gade en concludeer met een brok in mijn keel dat het verdriet van Kees een helende werking heeft voor het verdriet van Jos.